

N:o 44.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 April 1872, kl. 12 midd.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag m. fl. dylika föremål.

(R. A.)

I sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under Riksstatens Sjette hufvudtitel har Kongl. Maj:t uti den nädiga Propositionen angående statsverkets tillstånd och behof gjort framställning om beviljandet för år 1873 af åtskilliga tillfälliga anslag till utförande af allmänna arbeten; och får Stats-Utskottet, jemlikt sitt uti Utlåtandet N:o 10 gjorda tillkännagifvande, nu meddela särskildt yttrande öfver ej mindre berörda nädiga framställning, än ock de motioner, som vid innevarande riksdag blifvit väckta rörande medels beviljande för dylika arbeten.

A) Väganläggningar och vägförbättringar.

Till bidrag för *anläggning* af *nya* samt *omläggning* eller *förbättring* af *backiga* eller *eljest mindre goda vägar* har Kongl. Maj:t äskat att, i likhet med hvad sednaste Riksdag beviljat, måtte för år 1873 anslås och ställas till Kongl. Maj:ts disposition ett belopp af 150,000 R:dr.

Af Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader till Kongl. Maj:t afgifna och till Utskottet öfverlemnade generalförslag rörande ifrågasatta väg- och vattenbyggnadsföretag har Utskottet inhemtat, att till Styrelsen inkommit planer till 57 särskilda vägarbeten inom olika delar af riket utaf sådan beskaffenhet, att deras understödjande

lämpligast kan ske af de medel Kongl. Maj:t sålunda äskat; och uppgå de statsbidrag Styrelsen förordat för dessa i tre klasser upptagna arbeten till ett sammanlagdt belopp af 894,837 R:dr 50 öre, nemligen:

i första klassen (eller de som företrädesvis ansetts förtjenta af understöd)	R:dr 305,137: 50.
i andra klassen	» 484,200: —
och i tredje klassen	» 105,500: —
	Summa R:dr 894,837: 50.

Vid nu upplysta förhållande och då anledning icke förefinnes att minska det för ofvanberörda ändamål sedan lång tid tillbaka anvisade årliga anslagsbeloppet, hemställer Utskottet,

1:o

att Riksdagen måtte för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar till Kongl. Maj:ts disposition för år 1873 på Riksgälds-kontoret anvisa ett anslag af Etthundrafemtio tusen Riksdaler.

För väganläggning mellan *Lycksele* och *Wilhelmina kyrkobyar* i Westerbottens län beviljade Riksdagen år 1870 ett understöd af 106,700 R:dr, deraf till lyftning anvisats för år 1871 ett belopp af 15,000 R:dr och för år 1872 R:dr 20,000; och har Kongl. Maj:t nu föreslagit, att, till arbetets fortsättande under år 1873, i ytterligare afräkning å det för detta arbete beviljade understödet, anvisa enahanda belopp, som för år 1872, eller Tjugutusen Riksdaler.

Utskottet hemställer.

2:o

att Riksdagen måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit.

Förutom de vägarbeten af mindre omfång, hvilka lämpligen kunna utföras med de medel Utskottet här ofvan uti mom. 1:o föreslagit måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition, upptagas uti ofvan omnämnda generalförslag 12 vägarbeten af det omfång eller den beskaffenhet, att, enligt Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens åsigt, särskilda understödsbelopp måste beviljas, om och när samma arbeten skola verkställas. Bland dessa arbeten har Kongl. Maj:t, i enlighet med chefens för Kongl. Civil-departementet underdåniga hemställan, föreslagit att för nedannämnda tre vägbyggnadsföretag inom rikets båda nordligaste län — hvilka företaget bemålde departementschef ansett företrädesvis vara af vikt såsom utgörande fortsättningar af redan verkställda väganläggningar till underlåtande af kommunikationen mellan kusten vid Bottniska viken och det inre landet, och om hvilkas utförande särskilda underdåniga framställningar blifvit gjorda — måtte beviljas följande särskilda anslag, nemligen:

a) för anläggning af väg från *Kangis* eller *Gyljens bruk* i *Öfver-Kalix* socken i

Norrbottnens län, nordvest upp till den punkt, der vägen från *Skröfven* till *Gellivara kyrkoplats* vidtager, Sextioett-tusen trehundra-tretio Riksdaler, och att deraf till utgående under år 1873 måtte anvisas Elfatusen trehundra-tretio Riksdaler;

b) till utförande af *väganläggning* mellan *Norsjö* och *Malå kyrkobyar* i Westerbottens län Femtiotusen Riksdaler, deraf till utgående under år 1873 Femtontusen Riksdaler; och

c) för *väganläggning* emellan *Åsele* och *Dorothea kyrkoby* i Westerbottens län Fyratiotusen sexhundra Riksdaler, deraf till utgående under år 1873 Tjugutusen Riksdaler.

Beträffande härvid först frågan om den föreslagna väganläggningen från *Kangis* till *Skröfvens by*, så inhemtas af det vid den Kongl. Propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden af den 9 sistlidne Januari (Bil. N:o 5 a, sidd. 48, 49), att denna 6 mil 33,200 fot långa väganläggning skulle komma att sammanbinda tvänne med statsbidrag redan anlagda vägsträckor, nemligen dels den på 1840-talet fullbordade från *Töre* vid *Bottniska viken* till *Kangis* eller rättare *Gyljens bruk* i *Öfver-Kalix socken* och dels den på sednare tiden tillkomna emellan *Skröfven* och *Gellivara kyrkoplats*, för hvilken sistnämnda vägdel, af 6 mil 13,800 fots längd, statsbidrag vid tre särskilda tillfällen blifvit anvisade, nemligen dels vid 1862—1863 årens riksdag till väganläggning mellan *Skröfven* och *Lejpojerv* 40,000 R:dr, hvarförutan utaf nödhjulsmedel ett tillskott af 5,767 R:dr 70 öre måst användas för att dermed fullborda arbetet, dels, enligt nådigt Bref den 21 November 1868, till väganläggningen från *Lejpojerv* till *Sackas* i *Gellivara socken* 8,000 R:dr och dels enligt nådigt Bref den 23 November 1869 till vägsträckan mellan *Sackas* och *Gellivara* 17,000 R:dr. Hela vägsträckan från *Skröfven* till *Gellivara* vore nu färdigbygd och till underhåll emottagen af *Gellivara sockens* vägbyggnadsskyldige. Enligt hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande upplyst måste varutransporten från *Öfver-Kalix* till ändpunkten af den färdigbygda vägen vid *Skröfelfven* verkställas så, att varorna dels föras på båt i vattendragen och dels bäras eller, om häst och åkdon kunna anskaffas, hvilket ofta är med stor svårighet förenadt, köras öfver land förbi forsarne i elfven, hvadan sålunda ganska svåra hinder ännu möta vid alla färder och transporter till och ifrån *Lappmarken*, hvarigenom de förnödenheter, som dit forslas från nedre landet, fördras, likasom de varor, hvilka från *Lappmarken* kunna afyttras, betalas med så mycket lägre pris, som den svåra transporten kostar. Då dessutom kommunikationen höst och vår efter den nuvarande gång- och båtleden ofta vore helt och hållet afbruten, motverkade saknaden af väg i betydlig mån *Lappmarks-innevånarnes* ekonomiska förkofran. Innan sammanbindningen af de redan befintliga vägsträckningarne åstadkommits, kunde icke heller någon allmän nytta påräknas af den redan färdigbygda vägen från *Gellivara* till *Skröfven*, hvilken ändock måste af de vägbyggnadsskyldige underhållas. Dertill komme, att sedan tvist om nu ifrågakända väganläggning uppstått mellan *Öfver-* och *Neder-Kalix socknar*, hvilka förut haft gemensam vägbyggnadsskyl-

digbet, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag, som vunnit laga kraft, förklarar, att dessa socknar borde hvar för sig bygga och underhålla sina inom egen socken lig-gande vägar och förty förpligtat Öfver-Kalix sockens vägbyggnadsskyldige att, emot det bidrag, som kunde af allmänna medel erhållas, bygga och underhålla häradsväg emellan Kangis och rågången mot Gellivara socken, hvadan för utförandet af vägbyggnadsarbetet inom Öfver-Kalix socken något hinder icke mötte, så vida vägbyggnadsskyldige kunde påräkna understöd af allmänna medel, motsvarande $\frac{2}{3}$ af kostnaden, på hvilket vilkor de förklarar sig villiga att utföra arbetet. Deremot kunde något bidrag af de vägbyggnadsskyldige icke påräknas för utförande af återstående vägsträckan inom Gellivara Lappmark.

Kostnaden för detta vägbyggnadsföretag är af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader beräknad att uppgå till 83,400 R:dr, deraf på vägsträckan från Kangis till Öfver-Kalix sockengräns, utgörande 5 mil 20,660 fot. skulle belöpa 49,000 R:dr och på vägen från nämnda sockengräns till Skräfelfven, 1 mil 12,540 fot. 34,400 R:dr; och har bemälda Styrelse såsom statsbidrag förordat för vägdelen inom Öfver-Kalix socken ett belopp, motsvarande $\frac{2}{3}$ af den godkända arbetskostnaden, eller 32,660 R:dr, samt för vägdelen inom Gellivara socken ett belopp af 28,667 R:dr, svarande mot $\frac{5}{6}$ af arbetskostnaden, eller en sammanlagd jemnad summa af 61,330 R:dr.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer Utskottet.

3:o

att Riksdagen måtte för anläggning af väg från *Kangis* eller *Gyl-jens bruk* i *Öfver-Kalix socken* af *Norbottens län*, nordvest upp till den punkt, der vägen från *Skröfven* till *Gellivara kyrkoplats* vidtager, bevilja det af Kongl. Maj:t äskade belopp Sextioett-tusen trehundra-tretio Riksdaler, samt deraf till utgående från Riksgäldskontoret under år 1873 anvisa ett belopp af Elfvatusen trehundra-tretio Riksdaler.

Vidkommande derefter väganläggningen emellan *Norsjö* och *Malå kyrkobyar* i *Westerbottens län*, så upplyses af ofvanberörda statsråds-protokoll, att kostnaden för denna väganläggning, uppgående i längd till 4 mil 27,500 fot, enligt uppgjord plan och kostnadsförslag beräknats till 75,300 R:dr, samt att från *Norsjö* till kusten vid *Skellefteå* tunnnes redan för lång tid tillbaka bruten och till underhåll fördelad allmän väg, och att likaledes väg vore anlagd ifrån *Piteå* stad öfver *Malå* till *Arvidsjaurs socken* i *Norbottens län*, dit *Malå kapellförsamling* intill början af år 1869 hörde; att *Malå församling*, belägen vid ett af *Skellefteå-elfvens* största bivatten, hade sin naturliga samfärdsel med *Skellefteå*, derifrån nödvändighetsvaror uppforslades och dit landtmannaprodukter från *Malå* i stället nedfördes, fastän sådant för närvarande nästan endast under vintern kunde ske, emedan körväg saknas emellan *Norsjö* och *Malå*; att således uppbrytning af väg emellan dessa ställen med all säkerhet skulle blifva af stort gagn ej blott för *Malå*

kapellförsamling utan äfven för öfre delen af Norsjö socken samt vissa delar af Sorsele och Lycksele socknar; att dessutom länsmanen inom Norsjö socken, enligt nådig föreskrift, hade att bestrida länsmanstjenst äfven i Malå, dit han emellertid nu vissa tider af året saknade väg; samt att Skellefteå, Norsjö, Jörns och Malå kommuner, under förutsättning, att anslag af allmänna medel erhöles till belopp af $\frac{2}{3}$ utaf beräknade kostnadssumman, åtagit sig att bygga och för framtiden underhålla nu ifrågavarande, till 14 fots bredd beräknade väg.

Med afseende å den sålunda vitsordade stora vigten af ifrågavarande väganläggning hemställer Utskottet,

4:o

att Riksdagen måtte till utförande af väganläggning mellan *Norsjö* och *Malå kyrkobyar* i *Westerbottens län* bevilja ett mot $\frac{2}{3}$ af beräknade kostnaden ungefärligen svarande belopp af Femtiotusen Riksdaler, och deraf anvisa Femtontusen Riksdaler att från Riksgäldskontoret utgå under år 1873.

Hvad slutligen angår den föreslagna anläggningen af väg från *Åsele* till *Dorothea kyrkoby* i *Westerbottens län*, i fortsättning af den numera nära fullbordade vägen från *Bjurholm* öfver *Fredrika* till *Åsele*, så inhemtas af oftanämnda statsråds-protokoll, att för anläggning af förstberörda väg, i längd 5 mil 3,667 fot, redan för flera år sedan upprättats plan och kostnadsförslag, uppgående till 61,000 R:dr och att redan år 1864 af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gjorts framställning om understöd af allmänna medel för arbetet, hvilket då förordades äfven af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, enär väganläggningen ansågs skola komma att tillskynda den aflägsne inne i landet belägna *Dorothea församling* en väsentlig framtida nytta. Sedermera hade, enligt Kongl. Maj:ts föreskrift, *Åsele härads* vägbyggnadsskyldige innevånare blifvit hörda och förklarar sig villige att, mot erhållande af ett statsbidrag till $\frac{2}{3}$ af den för väganläggningen beräknade kostnad, uppbryta och framgent underhålla väg emellan *Åsele* och *Dorothea*; och hade nu Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med anledning af *Dorothea socknemäns* gjorda anhållan och under åberopande af förra framställningen, ånyo i underdånighet hemställt om anvisande af dylikt understöd för arbetets utförande, hvarvid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fästet uppmärksamhet derå, att *Dorothea socken*, som i afseende å jordmån och kulturförhållanden kunde anses såsom den bäst lottade bland lappmarkssocknarne, helt och hållet saknade utfartsväg och att väg numera vore bygd från *Åsele* till kusten, hvadan den nu föreslagna väganläggningen skulle komma att utöfva ett välgörande inflytande på åkerbruk och öfriga näringar inom *Dorothea* och *Åsele socknar*.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer Utskottet,

5:o

att Riksdagen måtte för väganläggning mellan *Åsele* och *Dorothea kyrkoby* i *Westerbottens län* bevilja ett anslag af Fyratiotusen

sexhundra Riksdaler samt att deraf till utgående från Riksgäldskontoret under år 1873 anvisa Tjugutusen Riksdaler.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 12) har Herr *Gunnar Eriksson*, med åberopande af de skäl han uti sin till sistlidne lagtida riksdag afgifna motion N:o 49 anført, föreslagit,

att Riksdagen, till omläggning af den backiga så kallade *Carl Johansvägen* i Jemtland från Skalstugan till riksgränsen mot Norge, genom upptagande af ny väg från Skalstugan till nämnda gräns vid Sandvigen, der den till Levanger anlagda chausséen kan anknytas, måtte anslå och till Kongl. Maj:ts disposition anvisa ett statsanslag af Tretiosextusen Riksdaler, motsvarande $\frac{2}{3}$ af den för denna vägomläggning enligt förslag beräknade kostnad.

Uti Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens ofvan omförmälda generalförslag har ifrågavarande arbete, derför kostnaden beräknats till 56,000 R:dr, fortfarande upptagits bland andra klassens arbeten, men med det yttrande, att det syntes vara så mycket mindre skäl att verkställa denna väganläggning, som berörda väg blefve öfverflödig, i fall den föreslagna jernvägsanläggningen mellan Östersund och Trondhjem komme till utförande. Vid sådant förhållande och då Kongl. Maj:ts icke funnit detta arbete vara af den vikt att till dess utförande nu borde af Riksdagen äskas särskildt statsbidrag, har Utskottet, lika med sistlidet års Stats-Utskott, funnit sig böra hemställa,

6:o

att Herr Gunnar Erikssons ifrågavarande motion må lemnas utan afseende.

B) Bro- och Hamnbyggnader.

Såsom fond för *understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder* har Kongl. Maj:ts i ofvanberörda nådiga Proposition föreslagit, att för år 1873 måtte å extra stat anvisas enahanda belopp som tillföre, eller 20,000 Riksdaler.

Med afseende å det fortfarande behöfvet af medel för ifrågavarande ändamål, hemställer Utskottet,

7:o

att Riksdagen måtte för *understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder* till Kongl. Maj:ts disposition för år 1873 på Riksgäldskontoret anvisa ett anslag af Tjugutusen Riksdaler.

Till förlängning af *vågbrytaren* utanför Wisby hamn beviljade Riksdagen år 1870 ett statsanslag af 130,000 R:dr; och äro deraf anvisade till utgående under år 1871 Tjugutusen Riksdaler samt under år 1872 Sextiotusen Riksdaler; och har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att för år 1873 anvisa den återstående andelen af detta anslag med Femtiotusen Riksdaler.

Enär enligt Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens yttrande, hvilket Chefen för Kongl. Civil-departementet åberopat, ifrågavarande arbete bör i möjligaste måtto fortskyndas till undvikande af eljest måhända inträffande haverier, hemställer Utskottet.

8:o

att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, måtte till utgående från Riksgälds-kontoret under år 1873 anvisa återstoden Femtiotusen Riksdaler af det för tillökning af *vågbrytaren* utanför *Wisby hamn* år 1870 beviljade anslag å 130,000 R:dr.

Med anledning af den betydelse staden *Sölvesborgs hamn* kommer att erhålla såsom ändpunkt för en jernbana till statens södra stambana, har Herr *F. W. Dahl*, uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 127) anhållit, att Riksdagen måtte till denna hamns utvidgning och förbättring bevilja understöd, till belopp af $\frac{2}{3}$ utaf den enligt vederbörlig auktoritets fastställda byggnadsplan erforderliga kostnaden, att utgå till en del såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och till en del såsom lan emot billigaste ränta, med tillgodonjutande af räntefrihet under de första åren.

Då det af motionären omförmälda arbetsföretag hvarken af Kongl. Maj:t blifvit föreslaget till erhållande af något särskildt statsunderstöd eller ens i Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens generalförslag finnes upptaget bland arbeten, förtjenta af ett sådant understöd, anser sig Utskottet sakna skäl att tillstyrka bifall till motionärens förslag, utan hemställer

9:o

att Herr Dahls ifrågavarande motion må lemnas utan afseende.

C) Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

För understödjande af sådana *utdikningar* och *vattenaftappningar* i *Norrbottnens*, *Westerbottnens*, *Wester-Norrlands*, *Jemtlands*, *Gefleborgs* och *Stora Kopparbergs län* samt *Elfdals*, *Fryksdals*, *Jösse* och *Nordmarks härader* i *Wernlands län*, som hufvudsakligen afse att förminska frostländigheten, har Kongl. Maj:t äskat att för år 1873 ett belopp af Sextiotusen Riksdaler måtte ställas till Kongl. Maj:ts nådiga disposition.

Hänvisande till innehållet af den motion (N:o 24), som Herr C. E. Casparsson inom Första Kammaren under sistlidne riksdag väckte, i fråga om detta anslags för-

höjande, har Herr C. Johansson från Kopparbergs län, uti en inom Andra Kamraren vid innevarande riksdag väckt motion (N:o 7) föreslagit, att ofvanberörda af Kongl. Maj:t äskade anslagssumma måtte förhöjas från 60,000 R:dr till 120,000 R:dr.

Då, såvidt af Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens generalförslag kan inhemtas, någon förhöjning af anslagets belopp icke synes vara af behovet påkallad, hemställer Utskottet,

10:o

att Riksdagen, med afslag å Herr C. Johanssons ifrågavarande framställning, måtte till Kongl. Maj:ts disposition för år 1873 på Riksgälds-kontoret anvisa ett belopp af Sextiotusen Riksdaler, att utgå såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, till understödjande af sådana *myrutdikningar* och *vattenaftappningar* inom *Norrbottens*, *Westerbottens*, *Wester-Norrlands*, *Jemtlands*, *Gefleborgs* och *Stora Kopparbergs* län samt *Elfdals*, *Fryksdals*, *Jösse* och *Nordmarks härader* i *Wermlands län*, som företrädesvis afse att förminska frostländigheten; dock under vilkor, dels att sådant understöd icke i något fall får öfverstiga en tredjedel af den för arbetets utförande, enligt fastställd plan, beräknade kostnad; dels att anslaget må, utan någon viss fördelning mellan de särskilda länen, företrädesvis anvisas till sådana större företag, som anses i väsendtlig mån befrämja det dermed afsedda ändamål eller frostländighetens förminskande; dels att vederbörande kommuner, föreningar eller enskilda alltid skola hafva förbindelse att icke allenast tillskjuta hvad derutöfver för arbetets fullbordande erfordras, utan ock att för all framtid behörigen underhålla de aflopsgrafvar och andra för ändamålets vinnande utförda arbeten, som med statsbidrag blifvit understödda; dels slutligen att Kongl. Maj:t må ega att, i de fall der sådant anses vara af behovet påkalladt, i näder medgifva att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas;

hvarjemte Riksdagen behagade föreskrifva,

att för tillgodonjutande af ifrågavarande understöd skola i öfrigt lända till efterrättelse de vilkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

Till låneunderstöd för *befrämjande af utdikningar* och *uftappningar* af *sanka trakter* och *sjöar* till *beredande af odlingsföretag* inom rikets *mellersta* och *södra län* har Kongl. Maj:t äskat, att för år 1873 en summa af 100,000 R:dr måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition.

Härförutan

Härförutan har till Utskottet blifvit remitterad en inom Andra Kammaren af Herr *Jöns Pehrsson* väckt motion (N:o 19), deri föreslås:

1:o att Riksdagen för år 1873 måtte anvisa en summa af 500,000 R:dr R:mt, att utgå som lån för befrämjandet af utdikningar och aftappningar af sjöar och sanktrakter, för befordran af odlingsbara marker inom riket;

2:o att högst 5 procent årlig afbetalning för dessa lån må föreskrivas, deraf 3 procent som ränta och 2 procent som amortering, men för öfrigt bibehållas de vilkor, som för dylika låns erhållande redan finnas stadgade.

Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader ofvan omförmälda generalförslag upptager visserligen följande tre större vattenaftappningsarbeten, för hvilka Styrelsen ansett att låneunderstöd till sammanlagdt belopp af 164,000 R:dr borde meddelas, nemligen:

a) för sänkning af Finjasjön i Christianstads län	R:dr 43,000: —
b) för sänkning af Olandsån	» 76,800: —
c) för sänkning af Rångdala med flera sjöar och åar i Elfsborgs län	» 45,000: —
	<hr/>
	R:mt R:dr 164,800: —

men Styrelsen har dock icke föreslagit någon förhöjning i det belopp, hvartill ifrågakvarande anslag vid sistlidne riksdag bestämdes.

Vid sådant förhållande och då förenämnda arbeten äro af det omfång, att deras utförande icke kan medhinnas under år 1873, hvadan det af Kongl. Maj:t föreslagna beloppet af 100,000 R:dr torde blifva fullt tillräckligt för de utbetalningar till vattenaftappningars befrämjande, som under år 1873 torde ifrågakomma, anser sig Utskottet icke böra förordna den af Herr *Jöns Pehrsson* föreslagna förhöjning af ifrågakvarande anslag och förändring i hittills gällande bestämmelser rörande lånevilkoren, utan hemställer nu endast

11:o

att Riksdagen måtte, med ogillande af Herr *Jöns Pehrsson*s ofvanberörda motion, till Kongl. Maj:ts disposition för år 1873 på Riksgälds-kontoret anvisa en summa af Etthundratusen Riksdaler, att utgå såsom lån för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar till beredande af odlingsföretag inom rikets mellersta och södra län samt att för erhållande af lån utaf ifrågakvarande medel skola lända till efter rättelse de vilkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

Herr *Pehr Pehrsson* från Stockholms län har uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 164) förnyat sitt de fyra sednaste riksdagarne

gjorda yrkande att Riksdagen måtte till verkställande af gräfning uti och upprensning af den delen af Olandsån, som är belägen nedanför Valde qvarn, bevilja ett låneunderstöd af 102,400 R:dr R:mt, motsvarande ungefär två tredjedelar af den beräknade kostnaden, under följande vilkor:

1:o att, i likhet med hvad Rikets Ständer medgifvit vid låneunderstöds beviljande för upprensning utaf öfre delen af ifrågavarande å, under arbetstiden, hvilken beräknas till fyra år, icke någon ränta å lånebeloppet beräknas eller någon afbetalning å kapitalet eger rum; men

2:o att, efter nämnda fyra års förlopp, låntagarna äro skyldige att årligen återbetala 8 procent af lånesumman, deraf 5 procent beräknas såsom ränta och 3 procent såsom amortering å kapitalet.

Uti sitt generalförslag har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader upplyst, att företaget afsåge att från öfversvämningar freda en jordvidd af 19,880 kvadratref, dels redan odlad, dels odlingsbar mark, samt att kostnaden för arbetet beräknats uppgå till 153,655 R:dr. Enär tillräckligt lånebidrag till dess utförande troligen icke kunde anvisas från den fond, som komme att ställas till Kongl. Maj:ts disposition för understödjande af vattenaftappningar i mellersta och södra länen, har Styrelsen hemställt att Kongl. Maj:t måtte genom nådig Proposition föreslå Riksdagen att till företaget bevilja särskildt lån.

Som likväl Kongl. Maj:t icke funnit för godt att i detta ämne till Riksdagen göra någon framställning, samt Utskottet med afseende å de uti nästföregående punkt uppgifna förhållanden är af den åsigt att, om Riksdagen bifaller hvad Utskottet i samma punkt föreslagit, låneunderstöd till Olandsåns upprensning torde kunna, derest Kongl. Maj:t så pröfvar tjenligt, utgå af de uti samma punkt omförmälda anslag, anser sig Utskottet böra hemställa,

12:o

att Riksdagen nu icke må till Olandsåns upprensning bevilja något särskildt låneunderstöd.

Till Utskottets handläggning har vidare blifvit remitterad en af Herr *O. Thorell* inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 137), deri motionären anhållit, att Riksdagen för sänkning, i enlighet med uppgjort kostnadsförslag, af Rångedalsjön, Torsjön, Välasjön, Torsjön och Färmerlundasjön, på vanliga ränte- och amorteringsvilkor, måtte bevilja ett låneunderstöd af Fyrtiofemtusen Riksdaler Riksmynt, utgörande halfva summan af den beräknade kostnaden, att få lyftas om icke hela, åtminstone halfva beloppet innevarande år och återstoden år 1873.

Jemte det Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader upplyst att genom detta företag 1,889 kvadratref odlingsbar mark kunna befrias från vatten mot en kostnad, som i förslag är beräknad till 90,000 R:dr samt att intressenterna i företaget beslutat verkställa arbetet, har Styrelsen hemställt huruvida icke Kongl. Maj:t, för den händelse

att Riksdagen ej till Kongl. Maj:ts disposition ställde tillräcklig fond för aftappningars understödjande, skulle pröfva skäligt föreslå Riksdagen att bevilja ett särskildt lån af 45,000 R:dr till detta mycket nyttiga utdickningsföretag.

Då emellertid Utskottet föreslagit att Riksdagen måtte bevilja det af Kongl. Maj:t, i enlighet med Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens förslag, äskade belopp till lån för befrämjande af vattenaftappningar i rikets mellersta och södra län, samt Kongl. Maj:t icke ansett sig böra hos Riksdagen begära det några särskilda medel må för ifråga-varande ändamål anvisas; hemställer Utskottet,

13:o

att Herr Thorells ofvannämnda motion icke må af Riksdagen bifallas.

Sedan 1868 års Riksdag, efter gemensam omröstning, med afslag å Stats-Utskottets uti Utlåtandet N:o 14 gjorda afstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning i fråga om lån till sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Elfsborgs län, för berörda sjöars sänkning, hvilken beräknats att kosta 69,418 R:dr, beviljat ett låneunderstöd af 34,700 R:dr, hvilket lån samma år från Riksgälds-kontoret utbetalades, så har Herr *S. F. Norén*, uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 74), föreslagit, att Riksdagen måtte för sänkning af nämnda sjöar bevilja ett ytterligare lån, motsvarande hälften af det för arbetets fullbordande erforderliga belopp, 30,000 R:dr, eller Femtontusen Riksdaler, under samma vilkor, som det redan beviljade, samt derjemte medgifva anstånd med inbetalningen af ränta och amortering å redan bekomna och nu ytterligare sökta lån till utgången af år 1874, hvarförinnan arbetet svårigen kan fullbordas.

Då de uti motionen omförmälda förhållanden icke synts Utskottet innefatta tillfyllerstgörande skäl hvarken att medgifva anstånd med inbetalande af ränta och amortering å det redan utgifna lånet eller att för arbetets fullbordande bevilja ett nytt lån, helst hvarje sådan eftergift eller tillökning af ett för visst ändamål beviljad låneunderstöd otvifvelaktigt skulle komma att åberopas såsom skäl för bifall till enahanda framställanden i andra dylika fall, hemställer Utskottet,

14:o

att Herr Noréns ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Slutligen har Utskottet till behandling förehaft tvänne till Utskottet remitterade motioner, angående beviljande af statsbidrag för sänkning af sjön Temnaren i Upsala och Westerås län. Uti den ena af dessa, väckt inom Första Kammaren af Herr *C. E. Casparsson* (motion N:o 2), har motionären hemställt, att Riksdagen för sänkning af sjön Temnaren och upprensning af dess tillopp, enligt af Kongl. Maj:t gillad och fastställd plan, måtte bevilja ett låneunderstöd af 500,000 R:dr R:mt, att från och med år 1873 utgå under fem års tid med en femtedel arligen, under de vilkor för återbetalningen och på

sätt i öfrigt, som i afseende på andra för dylika arbeten vid innevarande riksdag anvisade lånemedel, varda stadgade.

Uti den andra af dessa motioner, väckt inom Andra Kammaren af Herr *J. E. Johansson*, har blifvit föreslaget att Riksdagen måtte bevilja dels ett anslag af 150,000 R:dr utan återbetalningsskyldighet och dels ett låneunderstöd af 350,000 R:dr att utgå under fem år, mot de vilkor, som af Riksdagen och Kongl. Maj:t kunna komma att föreskrifvas.

Då den för arbetets utförande utsedda direktion, enligt hvad Utskottet inhemtat, uti underdånig ansökan, som den 29 sistlidne Januari blifvit till Kongl. Civil-departementet aflemnad och samma dag remitterad till Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader underdåniga utlåtande, hos Kongl. Maj:t anhållit dels att den uppgjorda arbetsplanen måtte varda i nåder fastställd, dels att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig Proposition om beviljande af statsunderstöd, men dessa af vederbörande, Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställda frågor ännu icke blifvit till afgörande föredragna, anser sig Utskottet vid sådant förhållande och med afseende på det skick, hvori frågan för närvarande sig befinner, böra hemställa,

15:o

det Herrar C. E. Casparssons och J. E. Johanssons förenämnda motioner må lemnas utan afseende.

Stockholm den 3 April 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Ersson Posse.

Sammandrag af de uti Stats-Utskottets Utlåtande N:o 44 tillstyrkta statsbidrag
för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt
vattenaftappningsföretag.

	Anslag.	Lån.	Summa anslag.	Summa lån.	Summa anslag och lån.
A) Väganläggningar och vägförbättringar.					
Till fond för anläggningar af nya samt förbättring eller anläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	150,000				
För väganläggning mellan <i>Lycksele</i> och <i>Wilhelmina kyrkobyar</i> i Westerbottens län, för år 1873	20,000				
För anläggning af väg från <i>Kangis</i> eller <i>Gyljens bruk</i> i <i>Öfver-Kalix</i> socknen af Norrbottens län till den punkt, der vägen från <i>Skröfven</i> till <i>Gellivara kyrkoplats</i> vidtager, 61,330 R:dr, deraf för år 1873	11,330				
För väganläggning mellan <i>Norsjö</i> och <i>Malå kyrkobyar</i> i Westerbottens län 50,000 R:dr, deraf för år 1873 . . .	15,000				
För väganläggning mellan <i>Åsele</i> och <i>Dorothea kyrkoby</i> i Westerbottens län, 40,600 R:dr, deraf för år 1873	20,000		216,330		216,330
Transport			216,330		216,330

	Anslag.	Lån.	Summa anslag.	Summa lån.	Summa anslag och lån.
Transport			216,330		216,330
B) Bro- och hamnbyggnader.					
Till fond för understödjande af <i>mindre hamn- och brobyggnader</i> samt upprensning af åar och farleder	20,000				
För tillökning af <i>vågbrytaren</i> utanför <i>Wisby hamn</i> , att utgå under år 1873.	50,000		70,000		70,000
C) Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.					
Till fond för myrutdikningar och vattenaftappningar inom de sex nordligaste länen jemte fyra härader af Wermlands län	60,000				
Till fond för understödjande af utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar i öfriga delar af riket.		100,000	60,000	100,000	160,000
Summa R:mt			346,330	100,000	446,330